

بررسی اقدامات رفاهی دولت سیزدهم

...ادامه از صفحه ۳

۱۵ میلیونی کارگران که به همراه خانواده‌شان حدود نیمی از جمعیت کشور را در برمی گیرند، از اهمیتی ویژه برخوردار بودند و به همین دلیل سیاست ساخت مسکن کارگری در دستور کار قرار گرفت.

سید صولت مرتضوی، وزیر تعاون نیز بارها به مسئولیت وزارت تعاون در ساخت مسکن برای کارگران اشاره و تأکید کرده بود که دولت سیزدهم به دنبال استفاده از پتانسیل‌هایی است که در سال‌های گذشته، مغفول مانده و باید در جهت ساخت مسکن استفاده شوند.

به گفته او وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی بخشی از وظیفه مسکن‌سازی را به عهده دارد. به همین دلیل تفاهم‌نامه‌ای مبنی بر ساخت ۴۰۰ هزار واحد مسکونی طی چهار سال با وزارت راه و شهرسازی، امضا کرده است.

وزیر تعاون در آذرماه سال گذشته از تشکیل ۲۹۳ تعاونی مسکن جهش کارگری در ۲۵ استان کشور با ظرفیت احداث بیش از ۷۵ هزار واحد مسکونی خبر داد و گفت: «قرارگاه ویژه مسکن کارگران با هدف تأمین زمین و کاهش هزینه‌های تمام‌شده ذیل شورای سیاست‌گذاری مسکن وزارت تعاون راه‌اندازی و تشکیل می‌شود.»

در آخرین روز اردیبهشت‌ماه سال جاری نیز از سوی معاونت تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی چنین اعلام شد که خط اعتباری ۲ هزار میلیارد تومانی با هدف حمایت از ساخت مسکن کارگری در قالب تعاونی‌های مسکن در کشور اختصاص می‌یابد.

پسنا طرحی برای حمایت از مادران

پسنا، نام طرحی نواز سوی دولت به منظور اجرای ماده (۲۴) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت است. طرح پسنا با هدف حمایت از مادران دارای فرزند زیر دو سال با دهک درآمدی پایین که در هشت استان کم‌برخوردار قرار دارند، به اجرا درآمده و براساس آن به این خانوارها سبب غذایی رایگان تخصیص داده می‌شود. طرحی که در استان‌های دارای بالاترین میزان محرومیت و نرخ باروری زیر ۲٫۵ درصد عملی شده است. امید می‌رود این برنامه در ادامه مسیر در سراسر کشور و برای مادران دهک یک درآمدی که دارای فرزند زیر دو سال هستند، نیز اجرایی شود و در گام بعد، مادران دهک‌های ۲ و ۳ را در بر بگیرد.

طرح حمایت از مادران باردار و شیرده یا همان «پسنا» از ۵ دی‌ماه سال ۱۴۰۲ آغاز شد. به گفته معاون رفاه وزیر کار، میزان کالری مصرفی مردم از اواخر سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۹ کاهش یافته بود، بنابراین برای جبران این امر در دولت سیزدهم، تدوین بسته کلان در حوزه امنیت غذایی مدنظر قرار گرفت. در اولین گام، طرح کالابرگ الکترونیکی با پوشش دهک اول درآمدی شروع به کار کرد، اما با تسری آن به دهک‌های بالاتر، جمعیت تحت پوشش این طرح از هشت میلیون تا هشت‌ونیم میلیون جمعیت، به ۱۶ میلیون نفر افزایش یافت.

بعد از تکمیل بستر دهک‌بندی افشار جامعه در ماه‌های گذشته، سه طرح حمایتی در دستور کار دولت‌مردان قرار گرفته که شامل کالابرگ الکترونیکی، طرح تغذیه کودکان دچار سوءتغذیه و طرح پسنا یا طرح حمایت از مادران شیرده است. طرح‌هایی که گروه‌های متفاوتی از جامعه را شامل می‌شود، هرچند ممکن است برخی خانوارها شامل هر سه طرح هم باشند و در نتیجه هر سه یارانه درنظر گرفته شده براساس این طرح‌ها به حساب سرپرست خانوار واریز شود.

علیرضا عسگریان، معاون رفاه و امور اقتصادی وزیر کار سال گذشته در این خصوص گفت: «شارژ اول این طرح در پنجم دی‌ماه سال جاری برای بالغ بر ۲۲ هزار مادر دارای فرزند زیر دو سال در هشت استان کم‌برخوردار انجام شد. شارژ مراحل دوم و سوم این طرح نیز برای حدود ۲۳ هزار مادر مشمول به ترتیب در روزهای پنجم

بهمن‌ماه و پنجم اسفندماه صورت پذیرفت.»

عسگریان افزود: «فاز نخست این طرح شش‌ماهه است. امید داریم در مراحل بعدی بتوانیم با تأمین منابع بیشتر آن را گسترش دهیم. البته طرح‌های دیگری در راستای جوانی جمعیت در دست اقدام است که درخصوص آن‌ها نیز اطلاع‌رسانی خواهد شد. طرح پسنا مادران

باردار و شیرده دهک اول تا سوم را در بر می‌گیرد.» سازوکاری در بعد تعریف سبد غذایی این طرح در نظر گرفته شده؛ به این ترتیب که نظر به نیازهای بیشتر مادران شیرده، اقلام سبد بیشتر از سبد کالابرگ (که ۱۱ قلم است) باشند. افزون بر آن اقلام، سبزیجات و میوه و همچنین دانه‌های روغنی را هم شامل می‌شود تا ویتامین و پروتئین در سبد ارائه شده افزایش یابد. سبد اهدایی در پسنا شامل ۱۶ قلم کالاست. برای ثبت‌نام در طرح پسنا، مادران شیرده می‌توانند به یکی از مراکز دفاتر بهزیستی، خانه‌های بهداشت و پایگاه‌های بهداشتی مراجعه کنند. یکی از ابهامات طرح چگونگی نحوه نظارت بر آن است. عسگریان در این باره توضیح داد: «یارانه تخصیصی در این طرح صرفاً امکان استفاده در همین طرح را دارد؛ به این صورت که مشمولان تنها می‌توانند اقلام تعیین شده در سبد را با آن خریداری کنند و قابل استفاده برای خرید اقلام دیگر نیست.»

زمانی برای بازگشت تعاونی‌ها

سهم ۲۵ درصدی تعاونی‌ها از اقتصاد و دور شدن از اقتصاد دولتی از دیگر مواردی بود که در دولت شهید جمهور مورد تأکید قرار گرفت. پس از وقعه‌ای هشت ساله بار دیگر تلاش شد تعاونی‌ها برای رسیدن به سهم قابل قبول خود از اقتصاد مورد حمایت قرار گیرند. در این بین نقش زنان در تعاونی‌ها مورد توجه ویژه قرار گرفت. با توجه به این که زنان مطابق آمار نزدیک به ۵۰ درصد از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند، نقش مؤثری در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی به‌ویژه تربیت نسل آینده دارند. آن‌ها با بروز توانمندی‌های خود می‌توانند در کنار وظایف دیگر خود در اقتصاد کشور نیز سهمیه باشند.

تعاونی‌ها نقش کلیدی در تولید ملی، اشتغال‌زایی، کارآفرینی و افزایش تولید ناخالص داخلی دارند. با توجه زیاد دولت سیزدهم به موضوع تعاون، بعد از ۱۰ سال سند توسعه تعاون در این دولت ابلاغ شد که بخش تعاونی زنان در اتاق تعاون ایران در حال تدوین و اجراست. در حال حاضر تعاونی‌های زنان نقش مهمی در عرصه مد و پوشاک، صنایع دستی، خیاطی و سایر رشته‌های هنری دارد. اشتغال‌زایی زنان، حضور در فضای رقابتی و ارائه الگوهای مدرن به دنیای مد و پوشاک نیازمند حمایت‌ها و مشوق هاست.

مهارت‌آموزی: حلقه گمشده بازار کار

شاید بتوان گفت این روزها نسخه اول و آخر حل معضل بیکاری مسئله مهارت‌آموزی است. نگاهی به جویندگان کار نشان می‌دهد جوانانی در طرح‌های اشتغال‌زایی دولت‌ها و آگهی‌های اشتغال به دنبال کار هستند که صرفاً مدرکی دارند، اما مدرکی که متناسب با نیاز بازار کار نیست. آن‌ها با کسب مهارت می‌توانند راحت‌تر

شغل مورد نیاز خود را پیدا کنند.

بررسی اوضاع بازار کار در جهان حاکی از آن است که نوع اشتغال و الزامات تولید در سال‌های اخیر دستخوش تغییرات شده و تدوین سیاست‌های اشتغال و تولید باید بر مبنای شغل‌های جدید انجام شود.

تحولات حوزه اشتغال و بازار کار و شکل‌گیری و توسعه شغل‌های جدید، بخش‌هایی از اقتصاد و تولید را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این تحولات شامل تربیت نیروی کار با مهارت‌های تازه و به‌روز و مبتنی بر شغل‌ها، سیاست‌گذاری جدید و منطبق بر الزامات چارچوب تازه بازار کار و اشتغال، درک تفاوت‌های تولید و اشتغال نسبت به شغل‌های گذشته و آینده و بسیاری دیگر از مناسبات مرتبط با حوزه بازار کار است.

در این حیطه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بازاری آن در زمینه مهارت‌آموزی یعنی سازمان فنی و حرفه‌ای اقدامات متعددی داشته‌اند. مهرداد عظیمی، رئیس سازمان فنی و حرفه‌ای ضمن اشاره به عقد تفاهم‌نامه با حوزه معاونت توسعه اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از ایجاد ۵۰ هزار شغل در پنج‌ماهه منتهی به پایان سال ۱۴۰۲ در کشور خبرداد و گفت: «ما در بازه زمانی کمتر از سه ماه ۶۷ هزار شغل ایجاد کردیم که ۱۷ هزار نفر بیشتر از تعهد سازمان فنی و حرفه‌ای بوده است.»

احیای کارخانه‌های تعطیل و نیمه‌تعطیل

حل مشکلات و احیای کارخانه‌های تعطیل شده یا نیمه‌تعطیل، یکی از وعده‌هایی بود که از زمان مناظره‌های ریاست‌جمهوری، بارها از سوی شهید سیدابراهیم رئیسی مطرح شد. حال آمارهای اعلام شده از سوی مراجع رسمی، از احیای بیش از ۸۰۰۰ واحد را کد و نیمه‌راکد در حوزه‌های مختلف صنعتی، کشاورزی، خدماتی و معدنی طی دو سالی که از فعالیت دولت سیزدهم می‌گذرد، حکایت دارد.

طبق آمار در طول دو سال گذشته با احیای ۸۱۱۴ واحد تعطیل و نیمه‌تعطیل در حوزه‌های مختلف صنعتی، کشاورزی، خدماتی و معدنی، ۱۹۱ هزار شغل جدید ایجاد و ۲۴۰ هزار میلیارد تومان از سرمایه‌های مردم احیا شده است. تقریباً ۴۴ درصد از واحدهای فوق، صنعتی و ۴۶ درصد واحدهای کشاورزی و ۱۰ درصد باقی‌مانده واحدهای خدماتی و معدنی هستند.

همچنین براساس مستندات سامانه ستاد احیای نهضت واحدهای اقتصادی، بیش از ۵۰ هزار واحد را کد و نیمه‌راکد در روند رسیدگی قرار دارند. برخی از این واحدها به دلایل مختلف قابلیت بازگشت به چرخه تولید را ندارند، اما پیش‌بینی می‌شود در سال آینده ۲۰ درصد از ۵۰ هزار واحد تولیدی احیانشده به چرخه تولید بازگردند.

در میان کارخانه‌های احیاشده، نام برخی کارخانه‌های

مطرح که چراغ فعالیت آن‌ها مدت‌ها خاموش بود نیز به چشم می‌خورد. از جمله این واحدهای توان‌به کارخانه‌های نساجی مازندران، هیکو، فولاد بافق، واگن پارس، آذر آب، شرکت سانا الکتریک شرق، شرکت پارت پارس وین، شرکت کرال گستر آذران، شرکت زیباچوب، شرکت صنایع غذایی ایران و... اشاره کرد. همچنین احیای کارخانه‌ها در استان‌های مختلف کشور مانند خوزستان، مازندران، هرمزگان، آذربایجان شرقی، گیلان، اصفهان، قم، لرستان، گلستان، همدان، آذربایجان غربی، خراسان رضوی و... صورت گرفته است.

پرداخت سود سهام عدالت

دولت سیزدهم در زمینه افزایش سود سهام عدالت، عملکرد قابل قبولی از خود نشان داد و با توجه به نرخ تورم، سود آن را از حدود ۷۰ هزار تومان به حدود ۶۰۰ هزار تا یک میلیون و ۲۰۰ هزار تومان، بسته به میزان سهام ۵۰۰ هزار تومانی و یک میلیون تومانی، افزایش داد.

در سال ۱۴۰۲، سود سهام عدالت در دو مرحله آذرماه و اسفندماه واریز شد. در مرحله دوم واریز سود سهام عدالت که از تاریخ ۲۴ تا ۲۶ اسفندماه سال ۱۴۰۲ انجام گرفت، مبلغی بین ۴۴۶ تا ۹۰۶ هزار تومان به حساب سهام‌داران واریز شد.

البته پرداخت سود سهام عدالت برخی از سهام‌داران و وارثان متوفیان با مشکل مواجه شد که این افراد باید موضوع را بسته به نوع سهام‌داری خود از طرق مختلف اعلام شده پیگیری کنند. تا پایان سال ۱۴۰۲ تعداد ثبت‌نام‌کنندگان در سامانه جامع اطلاعات مشتریان «سجام» از رقم ۴۵ میلیون سهام‌دار عبور کرد. طبق آخرین برآوردها، ارزش سهام عدالت در حال حاضر به حدود ۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسیده است.

افزایش ۶۷ درصدی مبلغ وام ازدواج

تسهیل ازدواج جوانان یکی از شعارهای اصلی دولت سیزدهم از زمان روی کار آمدن، بوده که در این رابطه گام‌های عملی مفیدی برداشته شده است. نمود عینی این موضوع را می‌توان طی دو سال گذشته در افزایش قابل توجه وام ازدواج مشاهده کرد.

افزایش مبلغ وام ازدواج طی سال‌های اخیر سیر صعودی به خود گرفت، به طوری که مبلغ آن از ۲ میلیون تومان در سال ۸۸ به ۱۸۰ میلیون تومان در سال گذشته رسید. از سویی پرداخت این تسهیلات از سال ۱۳۸۸ در تبصره‌های قانون بودجه‌های سالانه گنجانده شد تا به عنوان یک تکلیف قانونی بانک‌ها را ملزم به پرداخت این تسهیلات کند. امسال نیز براساس پیشنهاد دولت، تصویب مجلس و موافقت شورای نگهبان، تسهیلات قرض الحسنه ازدواج برای هر یک از زوج‌هایی که تاریخ ازدواج آن‌ها بعد از ۱/۱/۱۴۰۱ بوده، مبلغ ۳۰۰ میلیون

تومان و با دوره بازپرداخت ۱۰ ساله و برای زوج‌های زیر ۴۵ سال و زوج‌های زیر ۲۳ سال مبلغ ۲۵۰ میلیون تومان تعیین شده است. بدین ترتیب، با مقایسه مبلغ تسهیلات ازدواج در سال ۱۴۰۳ با سال جاری متوجه می‌شویم که مبلغ وام ازدواج پسران زیر ۲۵ سال و دختران زیر ۲۳ سال معادل ۵۹ درصد و مبلغ ازدواج زوج‌هایی که مشمول این شرایط نیستند، ۶۷ درصد افزایش خواهد یافت.

طبق آخرین گزارش بانک مرکزی، از ابتدای سال گذشته تا پایان آذرماه ۲۷ بانک در پرداخت وام ازدواج مشارکت و به بیش از ۱۸ هزار متقاضی، در مجموع ۱۲۶ هزار و ۲۹۵ میلیارد تومان وام ازدواج پرداخت کرده‌اند. این درحالی است که بانک‌های ملت، ملی، تجارت، صادرات و سپه، بیشترین سهم را در پرداخت تسهیلات ازدواج دارند.

ناگفته نماند که در مقطعی از زمان بانک‌ها در پرداخت این تسهیلات کندی‌هایی داشتند که باعث شده بود صف انتظاری طولانی برای دریافت این وام ایجاد شود، اما تیرماه سال گذشته رئیس دفتر رئیس‌جمهور شهید در نامه‌ای به رئیس کل بانک مرکزی، دستورات پنج‌گانه سید ابراهیم رئیسی درباره پرداخت وام ازدواج به متقاضیان را ابلاغ کرد که از آن جمله، صفر شدن صف وام ازدواج تا پایان تابستان بود.

اقدامات دولت برای کشیدن افسار نقدینگی

کنترل تورم را بی‌شک باید از اصلی‌ترین سیاست‌های دولت شهید رئیسی دانست. یکی از مهم‌ترین معیارهای اندازه‌گیری حجم یک اقتصاد برای سیاست‌گذاری اقتصادی، نقدینگی موجود در کشور محسوب می‌شود. نقدینگی به معنای مجموع اسکناس‌ها، مسکوکات و سپرده‌های دیداری در یک کشور و تفاوت آن با حجم پول، در سپرده‌های غیردیداری افراد نزد بانک‌هاست.

حجم نقدینگی به تنهایی معنای خاصی به همراه نمی‌آورد، مگر آنکه در کنار دیگر شاخص‌های اقتصادی آن را بررسی کنیم. یکی از شاخص‌هایی که با این متغیر پولی اقتصاد ارتباط مستقیم دارد، نرخ تورم است. افزایش نقدینگی به خودی خود رخدادی منفی نیست، اما زمانی اثرات مخرب از خود برجای می‌گذارد که پشتوانه افزایش آن، تولید نباشد. به عبارت دیگر نقدینگی جدید، صرف سرمایه‌گذاری برای افزایش تولید و فعالیت‌های مولد در اقتصاد نشود. در این حالت اعتبارات و مسکوکات به سمت فعالیت‌های سفته‌بازانه هدایت شده و تورم به بار می‌آورد، تاجایی که به گفته بسیاری از کارشناسان اقتصادی ایران، در حال حاضر کسری بودجه و افزایش نقدینگی مهم‌ترین دلایل ایجاد تورم در چند دهه اخیر به شمار می‌روند.

در چند دهه اخیر نقدینگی در اقتصاد به‌طور متوسط سالانه حدود ۲۵ درصد افزایش یافته و در سال ۱۳۹۹، رشد نقدینگی سقف تاریخی ۴۰ درصد خود را شکسته است. طبق مستندات حجم کل نقدینگی کشور در اواخر سال ۹۹ در حدود ۳۵ هزار میلیارد تومان برآورد شد که رکوردی بی‌سابقه به حساب می‌آید. طی اقدامات کنترلی صورت گرفته در سال ۱۴۰۱ با وجود افزایش سرعت رشد پایه پولی، نرخ رشد نقدینگی کاهش ۷٫۹ درصدی پیدا کرد و به ۳۱٫۱ درصد رسید.

دولت سیزدهم از ابتدای کار خود بحث کنترل نقدینگی را در دستور کار قرار داد. به گونه‌ای که حتی می‌توان این موضوع را مهم‌ترین مأموریت رئیس‌جمهور به بانک مرکزی برشمرد. اقدامات دولت برای سر و سامان دادن به وضعیت نقدینگی از طریق سند تحول بانکی، کاهش سرعت چاپ پول، کنترل اضافه‌برداشت و اصلاح ترانزنامه بانک‌ها، طبق آمار نتایج مثبتی را در پی داشته است. طوری که شهریورماه سال گذشته رشد نقدینگی از قله ۴۳ درصد در اواسط سال ۱۴۰۰ به حدود ۲۷ درصد رسید.

همچنین مسئولان دولت تأکید داشتند که هدف‌گذاری کاهش نرخ رشد نقدینگی تا پایان سال ۱۴۰۲ معادل ۲۵ درصد است. آخرین آمار بانک مرکزی در سال گذشته این نرخ را ۲۴٫۳ درصد اعلام کرده که نشان‌دهنده اثرگذاری اقدامات دولت و کاهش ۱۷ درصدی نرخ رشد نقدینگی است.

